

Arkivsak-dok. 23/34385-1
Saksbehandler Thea Skyvulstad

Saksgang
Formannskapet 2023 - 2027

Møtedato
02.11.2023

Sak nr.
9/23

Unntatt offentlighet ihht

Høringsuttalelse forslag til endringer i forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Hans-Kristian Bergby Melleby, Håvard Qvam

Kommunedirektørens innstilling:

Sarpsborg kommune avgir høringsuttalelse slik det framgår av saksframlegget.

Vedlegg:

1. Høringsnotat: endringer i forskriften om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter

Sammendrag:

Kunnskapsdepartementet sendte 14.august 2023 forslag om endringer i forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter på høring. Departementet har bedt om tilbakemelding på helheten i forslaget, men ønsker særlig svar på åtte konkrete spørsmål.

Kommunedirektøren anser at forslagene samlet sett vil bidra til flere lærlingeplasser, og medvirke til at lærlingene får delta i det faktiske arbeidet på arbeidsplassen. Forslaget til høringsuttalelse er gjennomgående positiv til de foreslåtte endringene.

Utredning:

Kunnskapsdepartementet sendte 14.august 2023 forslag om endringer i forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter på høring. Departementet foreslår endringer i forskrift av 17.desember 2016 nr 1708. Det utsendte høringsnotatet inneholder forslag om:

- a) Å innføre et krav om at minst ti prosent og alltid minst en person, av de som deltar i arbeidet med å oppfylle kontrakten skal være en lærling, når det er et særlig behov for læreplasser i lærefaget.
- b) Å spesifisere at det er et særlig behov for læreplasser dersom det var klart flere søkere til lære plass til et lærefag enn antall inngåtte lærekontrakter i lærefaget ved siste søkning.
- c) Å slå sammen forskriftens §§ 6 og 7.

Høringsfrist er 15.november 2023.

Forslagene til endring har som mål å løse tre utfordringer pekt på i en evalueringsrapport fra Oslo Economics.

1. Det er vanskelig for oppdragsgivere å vurdere hvilke bransjer som i dag har et særlig behov for lærlinger.
2. Evalueringen viste at dagens krav til lærlinger kan oppfylles ved at bedrifter tilsetter en lærling, men som i liten grad får lov til å være med på arbeidsplassen. Samme lærling kan dermed gjenbrukes i ulike kontrakter, uten å delta i arbeidet.
3. Behovet for lære plasser og fagarbeidere er stort og vedvarende. Det er en utfordring at bare om lag 75% av søkerne får lære plass.

Forslagene i høringsnotatet inngår i regjeringens arbeid med utvikle Norgesmodellen.

Sarpsborg kommune har ved flere tidligere anledninger vist stort engasjement for lære plasser, både internt i kommuneorganisasjonen og hos de som leverer tjenester til kommunen. Kommunedirektøren mener kommunens bør bidra med synspunkter når regjeringen søker å forbedre vilkårene for fremtidige lærlinger.

Departementet ønsker innspill på helheten i forslaget, og ønsker at høringsinstansene særlig svarer på åtte spesifikke spørsmål.

Kommunedirektøren foreslår at Sarpsborg kommune avgir følgende høringsuttalelse:

Sarpsborg kommune støtter Kunnskapsdepartementets initiativ for å gjøre lærlingeklausulen mer treffende. Forskriften om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter er et viktig virkemiddel for å sørge for flere lære plasser. Det er ikke tilstrekkelig at kommunene har ambisiøse mål om antall lærlinger i egen organisasjon, næringslivet må også ta sin del av ansvaret for dette. Sarpsborg kommune tror at forslagene samlet sett vil bidra til flere lærlingeplasser, og mer målrettet innsats.

Utfordringsbildet

I høringsnotatet trekkes det frem tre utfordringer som søkes løst med endringsforslagene, Sarpsborg kommune stiller seg slik til utfordringene:

- 1) Sarpsborg kommune har ikke opplevd særskilte utfordringer ved vurderingen av hvilke bransjer det er særlig behov for lære plasser, som trekkes frem som en av utfordringene i høringsnotatet fra Kunnskapsdepartementet. Kommunen har i utgangspunktet vurdert det slik at det er «særlig behov» i alle utdanningsprogram.
- 2) I dag mottar kommunen månedlige oversikter over antall timer som er utført av lærlinger, og har dermed allerede innarbeidet praksis for å følge opp hvorvidt lærlinger deltar i arbeidet på arbeidsplassen. Sarpsborg kommune har så langt ikke opplevd utfordringer med at lærlinger ikke deltar i arbeidet på arbeidsplassen.
- 3) Sarpsborg kommune er enig i påstanden om at sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring er større for de som har fått lære plass enn de som ikke har fått plass, og at det derfor er behov for å rekruttere flere lærebedrifter og lære plasser.

Sarpsborg kommune anser samtidig at foreslåtte endringene ikke er nok for å få tilstrekkelig med lære plasser. Skal man nå mål om at alle søkere får lære plass, må trolig de økonomiske insentivene forsterkes.

Sarpsborg kommune har følgende svar på spørsmålene stilt i høringsnotatet:

Spørsmål fra departementet	Sarpsborg kommunes svar
<i>a) Vil forslaget bidra til å løse utfordringene som er skissert i kapittel 2.1 over i dette høringsnotatet?</i>	Sarpsborg kommune mener at forslaget til tydeliggjøring vil kunne bidra til å løse utfordringene til kravet om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter. Samtidig vil det trolig i større grad bidra til å oppfylle forskriftens formål.
<i>b) Finnes det andre hensiktsmessige måter å definere når det er særskilt behov for læreplasser enn det som høringsnotatet foreslår?</i>	Sarpsborg kommune ser ingen andre mer hensiktsmessige måter å definere når det er særskilt behov for læreplasser, enn det som er foreslått i notatet fra departementet. Høringsnotatets forslag vil tydeliggjøre kravene i forskriften, og gjøre den mer treffsikker. Samtidig tror Sarpsborg kommune at forslagene vil redusere merarbeid for oppdragsgiver.
<i>c) Er kravet om at minst ti prosent av arbeidet skal utføres av lærlinger hensiktsmessig, eller bør kravet settes høyere eller lavere?</i>	Sarpsborg kommune anser kravet på minst ti prosent som akseptabelt.
<i>d) Vil forslaget kunne bidra til en helhetlig fagutdanning fram til fagbrev, og avhjelpe lærlingemangel der det er et problem?</i>	Sarpsborg kommune anser at forslaget kan bidra til en helhetlig fagutdanning fram til fagbrev, og avhjelpe lærlingemangel der det er et problem.
<i>e) Hvordan vil regelendringen slå ut i behovet for eventuelt flere eller færre læreplasser i de enkelte lærefagene?</i>	Slik Sarpsborg kommune ser det vil regelendringen trolig bidra til flere læreplasser.
<i>f) I hvilken grad vil forslaget føre til merarbeid for oppdragsgiver og oppdragstaker?</i>	Forslaget vil, etter Sarpsborg kommunes vurdering, føre til merarbeid for både oppdragsgiver og oppdragstaker. For kommunens del vil forslaget medføre behov for økte ressurser til oppfølging og kontroll av at regelverket følges. Kontrollfunksjonen bør fortsatt ligge til kommunene.
<i>g) Hvilke tiltak kan mest effektivt styrke oppdragsgivernes kontraktsoppfølging av bestemmelser som skal styrke det seriøse arbeidslivet, herunder dette forslaget om fornyet lærlingklausul?</i>	For å styrke oppdragsgivers kontraktsoppfølging mener Sarpsborg kommune at det bør stilles krav til periodisk rapportering til oppdragsgiver. Rapporten må inneholde oversikt over timeforbruk som dokumenterer oppfyllelse av klausulen.
<i>h) Kan ytterligere forenkling oppnås ved justering av forslaget, i så fall hvordan?</i>	Ved at oppdragsgiver blir bedt om å dokumentere via egenerklæring at lærlingklausulen er oppfylt, vil merarbeidet knyttet til endringer i forskriften i noen grad veies opp.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Innføring av forslagene som ligger i høringsnotatet vil medføre økt ressursbehov til oppfølging og kontroll av regelverket.

Miljø:

Ingen vesentlige konsekvenser.

Folkehelse:

Nok lærlingeplasser bidrar til at ungdom kommer i arbeid. De er således viktig for å forbedre levekår og utjevne levekårsforskjeller, noe som har stor betydning for folkehelsen.